

ZAMONAVIY TA'LIMDA QIYMATLARNI BAHOLASH

Abdiyeva Qo'ysintosh Azadovna

3-kurs talabasi Nomurodova xurshidaxon dilmurod qizi

Toshkent Amaliy fanlar universiteti,

Boshlang'ich ta'lim nazariyasi va medikasi kafedrasida katta o'qituvchisi.

Tel: 90-000-40-84 E-mail: temuresanov@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14747563>

Annotatsiya: Ushbu maqolada yangi O'zbekistonni rivojlantirishda pedagoglarning ta'lim tizimidagi o'rnini va ahamiyati, bugungi kunda dunyo hamjamiyati tomonidan tan olingan ta'lim sohasidagi dasturlarni tizimli qo'llash borasidagi tavsiyalar tahliliy bayon etilgan. Shuningdek maqolada mamlakatimizda pedagoglarga berilgan e'tibor va bugungi kunda barcha ta'lim sohasida qilinayotgan ishlar hamda muallifning takliflari bilan tanishasiz.

Kalit so'zlar: ta'lim, tarbiya, Yangi O'zbekiston, pedagog, oliy o'quv yurtlar, faollik, o'qitish, texnologiya, ustoz, usul, shogird, kelajak, zamonaviy, mukammal, konsepsiya.

1. Kirish

Bugungi kunda mamlakatimizda barcha sohalarda bo'lgani kabi ta'lim tizimida ham misli ko'rilmagan o'zgarishlar bo'lmoqda. Yangi professional ta'lim muassasalarida ta'lim mazmuni, soni va sifati, ta'lim dasturlari, texnologiyalarining isloh qilinishi oqibatida bir qancha o'zgarishlar amalga oshiriladi. Ushbu vazifalarning amalga oshirilishi pedagoglarning qadr qimmatini o'n chandon oshirdi va bu islohot bosqichma-bosqich davom etmoqda desak mubolag'a bo'lmaydi. Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev tomonidan sohada tub islohotlarni amalga oshirish va zamonaviy professional ta'lim tizimini barpo etishning maqsad va ustuvor vazifalari, bir so'z bilan aytganda, pedagoglarning bugungi kundagi o'rnini hamda ahamiyatini mustahkamlash bo'yicha qator ishlar amalga oshirilmoqda.

2. TADQIQOT METODOLOGIYASI

Jumladan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" Farmoni, "davlat oliy ta'lim muassasalariga moliyaviy mustaqillik berish choratadbirlari to'g'risida"gi va "Davlat oliy ta'lim muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorlarida juda ko'plab vazifalar belgilab qo'yilgan.

Shu bilan birgalikda "O'zbekiston Respublikasida uzluksiz boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta'lim tizimini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi hukumat qarori e'lon qilindi. Qaror bilan uzluksiz boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta'lim to'g'risidagi nizom, boshlang'ich professional ta'lim bosqichida kadrlar tayyorlaydigan kasb-hunar maktablarining namunaviy ustavi, o'rta professional ta'lim bosqichida kadrlar tayyorlaydigan kollejlarning namunaviy ustavi hamda o'rta maxsus professional ta'lim bosqichida kadrlar tayyorlaydigan texnikumlarning namunaviy ustavi tasdiqlandi.

3. MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Joriy etilayotgan yangi tizim xalqaro andozalarga to'la mos bo'lishi uchun 14 ta xalqaro tashkilot bilan hamkorlikda rivojlangan xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari o'rganildi. Germaniya, Shveysariya, Koreya, Turkiya va Xitoy hamda YUNESKO, Britaniya Kengashi, Germaniya xalqaro hamkorlik jamiyati, Osiyo taraqqiyot banki, Yevropa ta'lim fondi, Turkiya hamkorlik agentligi, Xitoyning Universitetlar uyushmasi kabi qator xorijiy davlat va tashkilotlardan 200 dan ortiq nufuzli xalqaro ekspertlar jalb etildi va ulardan salmoqli xulosalar olindi.

Yangi O'zbekistonni rivojlantirishda pedagoglarning o'rnini va ahamiyati kundankun professional ta'limning sifat va samaradorligini ta'minlash maqsadida o'quvchilar egallagan bilim, ko'nikma va malakalarini bevosita kundalik hayotida qo'llashga o'rgatadigan kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan ta'lim dasturlari yaratildi va yangi o'quv yilidan tadbiriq etish orqali yangi bosqichga ko'tarildi.

4. TAHLIL VA NATIJALAR

Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning “Innovatsiya bo’lmas ekan, hech bir sohada raqobat, rivojlanish bo’lmaydi”, - degan so’zlaridan kelib chiqib, ta’lim tizimini innovatsion rivojlantirish, pedagoglarning innovatsion texnologiyalarni qo’llab darslar tashkil etish borasida qator mexanizmlar ishlab chiqilmoqda. Hozirgi kunda o’z mehnat faoliyatimni olib borayotgan O’zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti “Madaniyat va san’at menejmenti” kafedrasidan talabalarga innovatsion darslar tashkil etilayotganiga guvoh bo’lmoqdaman. Bigina misol kafedra Katta o’qituvchisi Mo’minmirzo Xolmo’minov tomonidan tashkil etilgan innovatsion darslar “O’zbekiston 24”, “Madaniyat va ma’rifat”, “Yoshlar”, “O’zbekiston tarixi” va “Mening yurtim” telekanallarida yoritildi. Yangi O’zbekistonni rivojlantirishda pedagoglarni islohotlar ijrosiga shay holatga keltirish, bilim, ong va tafakkurni rivojlantirish maqsadida innovatsion yondashuv asosida o’quv kurslari tashkil etilmoqda. Ushbu yangi muhitda pedagoglar strategiya, innovatsiya va sifrovizatsiya mohiyatini anglagan, islohotlar ijrosini ta’minlashga, ongini o’zgartirishga qodir holda ularning ong-shuurini mustahkamlash borasida qator ishlar qilinmoqda.

Ta’lim tizimini jahon andozalariga to’liq moslashtirish, pedagoglarning nufuzi va jozibadorligini oshirish maqsadida O’zbekiston “WorldSkills” xalqaro harakatiga qo’shildi va ushbu tashkilotga a’zo bo’ldi. Bugun butun dunyoda XXI asr kompetensiyalari sifatida talqin etilayotgan “yumshoq” (soft) kompetensiyalarni shakllantirishga alohida urg’u beriladi. Yangi tizim uchun yaratilayotgan o’quv adabiyotlari, kitob va darsliklar, elektron ta’lim resurslari, innovatsion, raqamlashtirilgan ta’lim texnologiyalari, ochiq elektron resurslar tarmog’i, o’quv adabiyotlarini xorijiy davlatlardan olib kelish, qayta ishlash, chop etish va tarqatish, kelajak kutubxonalari, kelajak auditoriyalarini yaratish jarayonlari jadallik bilan olib borilayotganligi pedagoglarning Yangi O’zbekistonni rivojlantirishda ushbu texnologiyalarni qo’llash orqali hissalar juda yuqori bosqichlarga ko’tariladi.

Professional ta’limning yangi tarmog’ida faoliyat ko’rsatadigan pedagoglar, ishlab chiqarish ustalarini saralash, tanlash, tayinlash, qayta tayyorlash va attestatsiyadan o’tkazish, ularning maqomini belgilash va mehnatini rag’batlantirishning yangi tartiblari ishlab chiqilib keng joriy qilinishi bizning oldimizga qo’ygan maqsadlarga yetishimizni ta’minlaydi.

Bizning nazarimizda kechagi pedagog bilan bugungi pedagogni turli jihatlar ajratib turadi. Shuni alohida aytish kerakki, umuman, ta’lim tizimini takomillashtirish, uni yangilash uchun yana bir muhim omil yuzaga keldi. Endi professional ta’lim sohasida biz ko’proq o’qishimiz va o’rganishimiz talab etiladi. Chunki zamonaviy mehnat bozorida kadrlar malakasiga bo’lgan talablar muttasil va tez o’zgaruvchidir. Bu qo’shimcha va mustaqil ta’lim olishni talab qiladi. Umuman, Yangi O’zbekistonni rivojlantirishda pedagog oldiga ham o’ziga xos talablar qo’yimoqda.

4. XULOSA VA TAKLIFLAR

Bu borada Yangi O’zbekistonni rivojlantirishda hissa qo’shaman degan pedagog yon daftarida va dars o’tish texnikasida quyidagilarni qamrab olishi kerak:

- birinchi navbatda, ta’limni to’liq raqamlashtirish kerak. Bunda dars ishlanmalari, onlayn taqdimotlar, animatsion darslar, videoinstruktorlar kabi raqamli kontentlar yaratilishi lozim. - uchinchidan, o’qituvchilarda raqamli kontent bilan ishlash, uni boyitish, o’quv dasturlariga moslashtirish, o’quvchilarga yetkazish, ular bilan teskari aloqa o’rnatish kabi yangi kompetensiyalarni shakllantirishni talab qiladi.

- to’rtinchidan, o’quvchilarning internet tarmog’iga ulanganligi holatida onlayn, internet tarmog’iga ulanmagan o’quvchilar kontingenti bilan oflayn rejimlarida saboqlar tashkil qilish lozim bo’ladi.

Biz yuqorida sanab o’tgan takliflarning barchasini amalga oshirishda ta’lim muassasalarining moddiy texnika bazasining infrastukturasini takomillashtirish, jumladan, optik tolali aloqa, yuqori tezlikka ega internet trafiklari bilan ta’minlash kabi o’ta dolzarb masalalarni yechishni talab qiladi.

Xulosa qilib aytganda Yangi O’zbekistonni rivojlantirishda pedagoglarning o’rni va ahamiyati beqiyosdir. Agar yuqorida berilgan taklif va muammolarga birgalikda yechim topsak, ta’lim tizimi

hamma sohaning boshlang'ich nuqtasi undagi pedagoglar hayot murabbiylari ularning yangicha dunyoqarash bilan bergan saboqlari kechagi tarixidan saboq olib, O'zbekistonning jo'shqin, tinch va farovon kelajagi haqida fikr yuritishga undashi shuning barobarida rivojlanish sari odimlashi shubhasizdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'qituvchi va murabbiylar" ga yo'llagan bayram tabrigi. Xalq so'zi 2020-yil 30-sentabr soni.
2. <https://www.weforum.org/press/2017/08/millennials-survey-refugees-are-welcome-robots-can-t-be-trusted-climate-change-is-our-biggest-concern/>
3. "O'zbekiston fuqarolarini tinglab". Jahon Banki guruhi. 2018-yil fevral oyi.
4. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi:

www.edu.uz

ikkinchidan, bu kontentlarni joylashtirish va barchaga qulay bo'lgan elektron platformalar yaratilishi kerak..